

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. D. Magistri Petri Lombardi Novariensis Episcopi
Parisiensis. Sententiarvm Libri IV. quibus vniuersæ
Theologiæ summa continetur**

Petrus <Lombardus>

Mogvntiæ, 1632

De propaßone timoris vel tristitiæ. D. E. F.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38829

si hęc homo in primordio naturaliter habuisset, nunquid essent in eo defectus & pœnæ? Si defectus vel pœna ei indita fuisset ante peccatum, iniuste cum eo agi videretur, si ante culpā sentiret pœnā. Ob hoc sane dicimus illa non fuisse defectus vel pœnas, si naturaliter homini infuissent: sicut non fuit homini ante peccatū, nondū gratiam adeptō defectus siue pœna, non posse proficere. Sed postquam gratiam recepit, per quam proficere potuit & ad tempus profecit, eam mōq; culpa sua post amisit, simulq; proficiendi facultatem perdidit, defectus fuit ei & pœna non posse proficere, sc. malum declinare & bonum facere. Omnes ergo defectus nostros suscepit Christus præter peccatum, quos ei conueniebat suscipere, & nobis expediebat. Sunt enim plura ægritudinū genera & corporis vitia, à quibus omninō immunis extitit. Quos n. defectus habuit, vel ad ostensionem veræ humanitatis, vt timorē & tristitiam: vel ad impletionē operis ad quod venerat, vt passibilitatem & mortalitatem: vel ab immortalitatis desperationē spē nostram erigendam, vt mortē, suscepit. Hos autem defectus non cōditionis suę necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. Veros quidem habuit defectus sicut & nos, sed non eadem ex causa. Nos n. ex peccato originali hos defectus contrahimus, sicut Apost. insinuat dicens, Corpus quidem ppter peccatum mortuum est, i. necessitatem moriendi habet in se. Christus autem nō ex peccato huiusmodi habuit defectus, quia sine peccato est conceptus, & natus, & in terris conuersatus. Sed ex sola miserationis voluntate de nostro in se trāstulit veram infirmitatem, sicut accepit veram carnem: quam sine omni infirmitate assumere potuit, sicut absq; culpa eandem suscepit.

Auctoritatibus probat Christum secundum hominem vere dolores sensisse & timuisse contra quosdam hos negantes. D

Qo z

Sed

Quod sola
voluntate
hos defectus
suscepit, non
necessitate
conditionis
Rom. 8. 6

Sed quia nonnulli de sensu in passione humanitatis Christi male sensisse inveniuntur, asserente similitudinem atque imaginem passionis & dolorum Christum hominem pertulisse, sed nullum omnino dolorem vel passionem sensisse: auctoritatum testimonio eos convincentes, indubitabile faciamus quod supra diximus. Propheta Esa. dicit: Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit. Et veritas ipsa in Evangelio ait. Tristis est anima mea usque ad mortem. Vbi etiam legitur. Cæpit Iesus puerere & cadere. Propheta etiam ex persona Christi ait. Repleta est malis anima mea. Quod exponens Aug. inquit, Non vitiiis & peccatis, sed humanis malis, id est doloribus repleta fuit anima Christi, quibus ipsa comparitur carni. Non enim dolor corporis potest esse sine anima, Dolere autem animam etiam non dolente corpore potest. Hoc autem humanæ infirmitatis affectus, sicut ipsam carnem ac mortem, non humanæ conditionis necessitate, sed miserationis voluntate suscepit. Ambr. etiam in l. 2. de fide ait, Scriptum est. Pater, si possibile est, transeat à me calix iste, Timet ergo Christus: & dum Petrus non timet, Christus timet. Petrus dixit. Animam meam ponam pro te. Christus dicit, Anima mea turbatur: utrumque verum est & rationis plenum, quod & ille qui est inferior non timet, & ille qui superior est, gerit timoris affectum. Idem in eodem, Vt homo turbatur, ut homo flet, ut homo crucifigitur, per naturam hominis & cædiavit & resurrexit. Non turbatur eius virtus, non turbatur eius divinitas: sed turbatur anima secundum humanam fragilitatis assumptionem. Nam qui suscepit animam, suscepit etiam animæ passionem. Non enim eodem Deus erat, aut turbari aut mori posset Idem in eodem. Suscepit tristitiam meam & confidenter tristitiam nominò, qui crucem prædico. Vt homo habuit tristitiam, quam meo suscepit affectu, mihi

Esa. 53. b

Mat. 26. d

Marc. 14. d

Psal. 87.

Aug. ad ver-

sum 3 hunc

Quia reple-

ta est Psa. 87.

in tom. 8.

Ibid. paulo

inferius.

Ad medium

Ambr. ca. 3.

in tom. 2.

Matt. 26. d

Ioan. 13. d

Ioan. 12. d

Cap. 3. in fi.

Cap. 3. paulo

superius.

gom pa
me &
leret.tua qa
in expassib
sibilisratiue
tur, secund
sona f

in hab

passa
est con

fit Ch

atque
suscep

Qu

statib
per ill

trade

vere t

sit, q

ore ei

poris

cut &

nobis

sed n

surre

Chri

Mile

coro

stran

mor

Erub

& pa

com-

compatitur, mihi tristis est, mihi dolet. Ergo pro
 me & in me doluit, q̄ pro se nihil habuit quod do- *Hieron. ad*
 leret. Doles igitur Domine Iesu vulnera mea, non *Damasum*
 tua q̄ tu non pro te, sed p̄ me doles. Hieron. quoq̄ *in tom. 4.*
 in explanatione fidei ait. Nos ita dicimus hominē
 passibilem à Dei filio susceptum, vt deitas impas- *Ibidem fere*
 sibilis permaneret. Passus est n. filius Dei, non pu- *continuo.*
 tatiue, sed verè, omnia quæ de illo scriptura testa-
 tur, sed secundum illud quod pati poterat, scil. se-
 cundum substantiam assumptam. Licet ergo per-
 sona filii susciperet passibilem hominē, ita tamen *Expositione*
 in habitatione secundum substantiam suam nihil *2. ad ver-*
 passa est, vt tota Trinitas, q̄ impassibilem necesse *sum 1 in to.*
 est confiteri. His aliisq̄ auctoritatibus perspicuū *8. Longe à*
 fit Christum vere passibilem assumpsisse hominē, *salute mea,*
 atque in eo defectus & affectus nostræ infirmitatis *Psal. 21.*
 suscepisse: sed voluntate nō necessitatis cōditione. *1. Petr. 2. d*

Hic ponit que prædictis aduersari videntur. E

Quædam tamen reperiuntur in sanctorum tra-
 ctatibus, quæ permittunt aduersari videntur. Nā su- *Esa. 53.*
 per illum locum Ps. Clamabo, & nō exaudies. Aug. *Aug. ad hūc*
 tradere videtur, Christum nec verè timuisse, nec *ver sum 2.*
 vere tristatum esse, dicens sic. Quomodo hoc di- *Psal. 21.*
 cit, q̄ peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in *Deus meus*
 ore eius: sed de nobis corpore suo hoc dicit. Cor- *clamabo,*
 poris n. sui, id est, Ecclesiæ gerebat personam: si-
 cut & alibi cum dixit. Transeat à me calix iste, pro
 nobis loquitur, nisi forte putetur timuisse mori:
 sed non vere timebat dominus pati, tertia die re-
 surrecturus, cū arderet Paulus dissolui, & esse cum
 Christo. Non n. fortior est miles quam imperator. *Super euan-*
 Miles enim coronandus gaudet mori, & dominus *gel. Matth.*
 coronaturus timet mortem? Sed infirmitatē no- *26. c. in t. 8.*
 stram repræsentans, pro suis infirmis qui timent
 mori, hæc dixit. Vox illorum erat. Hiero. etiā ait.
 Erubescant q̄ putant saluatorem timuisse mortē,
 & passionis pauore dixisse. Transeat à me calix iste.

Determinatio auctoritatum.

Ne autem in sacris literis aliqua diuersa a diuersitas esse putetur, harū auctoritatum verba in hūc modum accipiēda dicimus: vt non veritatē timoris & tristitię vel propassionē, sed timoris & tristitię necessitatem & passionem à Christo remouisse intelligantur. Habuit n. Christus verum timorē & tristitiam in natura hominis, sed non sicut nos, qui sumus membra eius. Nos n. causa peccati nostri his defectibus necessario subiaccemus, & in nobis sunt isti defectus secundum propassionem & passionem: sed in Christo non nisi secundum propassionem. Sicut n. in peccatis gradus quidam notantur, propassio & passio, ita & in pœnalibus affectibus. Afficitur n. quis interdum timore vel tristitia, ita vt mentis intellectus nō inde moueatur à rectitudine vel Dei contemplatione: & tunc propassio est. Aliquando vero mouetur & turbatur: & tunc passio est. Christus vero nō fuit ita turbatus in anima timore vel tristitia, vt à rectitudine vel à Dei contemplatione aliquatenus declinaret: secundum quem modum intelligitur, cum dicitur vel timuisse vel tristis fuisse. Vnde Hieron. super Matt. vbi legitur. Cœpit contristari & mœstus esse. Vt veritatē inquit, probaret assumpti hominis, verè contristatus est, sed non passio eius dominatur animo, verum propassio est. Vnde ait, Cœpit contristari. Aliud est n. contristari, aliud incipere contristari, quod est, aliter contristatur quis per propassionē aliter per passionem. Ideoq; secundū hanc distinctionē aliquando dicitur Christus non verè timuisse, aliquando vere timuisse: quia verū timorē habuit & tristitiā, sed non secundum passionem, neq; ex necessitate conditionis. vnde Aug. ex his causis volens assumi dictorū intelligētiam, dicit Christū non vere timuisse, vel tristatū esse & incontinenti verā tristitiā habuisse. His verbis infirmos

In commentar. Matth. 26. d.

Aug. ad versum 15. Psa. 93. quousque iustitia. tom. 8.

firmos in se præsignas Dñs ait, Pater, si fieri potest, transeat à me calix iste. Non n. vere timebat Dñs pati, tertia die resurrecturus, cum arderet Paulus dissolui & esse cū Christo. Iste gaudet coronand⁹, & tristis est Dñs coronaturus? Ecce hic videtur tristitiam & timorē à Christo remouere. Cōtinuo a. *Phil. 1 d* subiunxit. Sed tristitiam sic assumpsit quomodo *Ibid. paulo* carnē. Fuit n. tristis, sicut Euangelium dicit. Si n. *inferius.* tristis non fuit, cum Euangelista dicat. Tristis est anima mea, &c. ergo & quando dicit, Dormiuit Iesus, nō dormiuit: vel quando dicit manducasse, nō manducauit: & ita nihil sanū relinquitur, vt dicatur etiā corpus non erat verum. Quicquid ergo de illo scriptū est, verū est, & factū est. Ergo tristis fuit: sed volūtate tristitiā suscepit veram quō voluntate carnē veram. Aperte noscitur eundem sibi in his verbis cōtradecere, nisi varias dictōrū discerneret causas: ex quibus intelligentiā verborum assumenda est. Si enim discernatur intelligentiæ causa prædictorum verborū, nihil occurrit contradictionis. De quibusdam Hilarij capitulis valde obscuris, quæ videntur communis sententiæ obuiare. C

Veruntamē magis mouet ac difficiliorem afferunt quæstionē verba Hilarij, quibus videtur tradere ictus & vulnera & huiusmodi, sic in Christum incidisse, vt passionis dolorē non incuterent: sicut telum tactum per aquam vel ignē vel aera, ea facit quæ & cum trahitur per corpora animata, quæ perforat & cōpungit: non tamen dolorē ingerit, quia nō sunt illę res doloris capaces. Ita & corpus Christi sine sensu pœnæ vim pœnæ excepisse dicit: quia sicut corpus nostrum nō habet talem naturam, vt valeat calcare vndas: ita corpus Christi dicit non habuisse naturam nostri doloris, quia non habuit naturā ad dolēdum. Ait enim sic in 10. li. de Trin. *Hilarius inter principium & medium libro 10 Hilarij.* Vnigenitus Deus hominem verum secundum similitudinem nostri hominis, non deficiens à se lar.